

Dato: 8.6.2020

Til Social og Indenrigsministeriet

Input fra Børne- og Kulturchefforeningen til ”Barnets Lov”

Regeringen ønsker at styrke indsatsen for udsatte børn og unge, så børnene får den rette hjælp og støtte tidligt i deres liv. BKF er enig i, at det er en vigtig målsætning.

Regeringen har ved Social- og Indenrigsministeriet inviteret til en bred inddragelsesproces med henblik på at se på alle aspekter af anbringelsesområdet.

Der arbejdes i tre spor:

1. Flere tidligere anbringelser og bedre kvalitet.
2. Barnets stemme.
3. Overgang til voksenlivet.

BKF's input til de tre spor følger nedenfor.

Indledende overvejelser

Forskning viser, at udsatte børn er en meget uensartet kategori ligesom at børn kan være udsat i forskellige grader. Ministeren har i en kronik i Altinget 15. januar 2020 udtalt, at tidlig indsats betaler sig, og henviser bl.a. til erfaringer fra Herning, Haderslev og Hvidovre kommuner, der har investeret i mere forebyggelse mv. Ministeren skriver i kronikken:

”Den vej skal vi videre ad – og med markant hastigere skridt end hidtil. Jeg er ikke i tvivl om, at der er mange penge at spare for samfundet, når vi bliver bedre til at gribe ind i tide”

BKF ved, at et stigende antal kommuner arbejder på omlægning af indsatsen til mere forebyggelse med henblik på at forebygge anbringelse – og den målsætning er flere kommuner lykkedes med. Antallet af anbragte børn har dog været stabilt gennem mange år på ca. 1 %.

Dog fremgår det også af de seneste KØF-nøgletal, at kommunernes andel af udgifter til forebyggelse set ift. samlede udgifter til anbringelse og forebyggelse varierer fra 18,01% til 56,8%. Det kan være et tegn på, at kommunernes råderum til forebyggende foranstaltninger er under pres og/eller fordi der er kommunale forskelle, herunder borgernes socioøkonomiske forhold.

BKF mener, at der altid – og fortsat – skal arbejdes med forebyggende foranstaltninger i hjemmet, og gøres ALT hvad man kan for at forebygge en anbringelse gennem udvikling af forældrenes kompetencer og/eller kompensere for det forældre ikke magter. Det vil altid være den sidste løsning at anbringe et barn.

Ad: Flere tidligere anbringelser og bedre kvalitet

Når en indsats i en familie ender med en anbringelse, er der tale om et stort indgreb, der kan karakteriseres ved et brud og et traume for både barn eller ung og forældre.

BKF mener således ikke, at flere og tidligere anbringelser er den rette løsning, og det er en illusion at tro, at flere og tidligere anbringelser er den bedste løsning for barnet. BKF tilslutter sig, at der er sager, hvor der ikke længere kan arbejdes med udvikling af forældreevnen, og hvis et barn anbringes, sker det som udgangspunkt i en plejefamilie, hvis en plejefamilie kan dække barnets behov. Derved understøttes barnet bedst muligt i hverdagslignende anbringelsesforhold, nemlig hos en helt almindelig familie.

Der er gennem årene ikke ændret grundlæggende ved indholdet i forhold til anbringelse af børn og unge. Der er gennem årene forsøgt udviklet socialpædagogiske metoder, der er stillet større krav til plejefamiliernes rammer og kompetencer, og frem for statslige døgninstitutioner er der kommet mindre regionale og kommunale døgninstitutioner og opholdssteder.

I forlængelse af dette er der mangel på plejefamilier og det er endnu sværere at rekruttere plejefamilier i egen kommune. Det betyder, at kommunerne kæmper om plejefamilierne og også, at barnet ofte vil opleve et skoleskift ved anbringelse. Det er ærgerligt, for skolen kan måske være det mest positive eller værdifulde i barnets hverdag.

Der mangler ensartede stillingtagen til hvilke faglige krav der kan stilles til plejefamilier og der er usikkerhed om kvaliteten af det faglige indhold. Samtidig er det svært at fremvise positive resultater og effekt af anbringelserne. Den grundlæggende udfordring er, at det er svært at definere, hvad der skal til for at sikre effekt og kvalitet i en anbringelse – og om det i virkeligheden er forebyggelse og sikkerhed for barnet eller den unge, der skal sættes på.

BKF mener, der er behov for forsknings- og videnskabsmæssig indsigt omkring hvad der er god kvalitet i anbringelse. Samtidig en opmærksomhed på fastholdelse og rekruttering af plejefamilier. Når vi skal sikre trivsel og udvikling af alle anbragte børn og unge, skal der tænkes radikalt anderledes end at barnet anbringes tidligere. Vi skal være sikre på, at de indsatser der tilbydes i anbringelsen sikrer dem den trivsel og udvikling de har krav på – også i overgangen til voksenlivet.

I forhold til bortadoption så mener BKF at den gældende lovgivning på området er tilstrækkelig. Der er ved den seneste lovændring blevet lempet på regelsættet, hvilket er meget positivt - ligesom der kan trækkes på viden fra VISO i de konkrete sager. Der vil helt klart være sager, hvor det vil være det bedste for barnet i den givne situation.

Barnets stemme

Der peges med henvisning til ”Børnesagsbarometret” på, at reglerne om afholdelse af børnesamtale (forud for afgørelsen) kun har fundet sted i 56 % af sagerne. BKF ønsker at fremhæve, at det af barometret også fremgår, at der i 94 % af sagerne har været afholdt

samtale med barnet, som led i den børnefaglige undersøgelse. Dvs. barnets stemme anvendes i betydelig grad i hele undersøgelsesarbejdet, der går forud for en anbringelse.

En lov der sætter barnet først, kan også sætte barnet i en svær situation. Vi ved allerede hvor svært det er for barnet, der er i klemme ved stridsfyldte skilsmisser, der ikke altid vurderes at være i barnets tarv. Det er uklart for BKF hvad der er indholdet i udgangspunktet om ”at barnet er til i sin egen ret”. Det fremgår videre, ”at barnets ønsker og behov sættes først” og at det ikke skal være indsatser og rettigheder for forældrene der er udgangspunktet.

”Barnets egen ret” lyder fornuftigt, men der indlægges en præmis om, at barnet altid ved, hvad der er bedst for barnet. Endvidere opfattes barnet lidt som ”en helt neutral og uafhængig” part set i forhold til forældrene. I praksis har forældrene meget ofte en meget, meget stor indvirkning på, hvad barnet ønsker og vil. Det er således ofte forældrene der taler igennem barnet.

Hovedparten af den gældende lovgivning går på, at forældrene kan takke nej til den indsats, der socialfagligt er vurderet den bedste for barnet. Den eneste foranstaltning forældrene ikke kan sige nej til er anbringelse uden samtykke. Dette element bør derfor også vurderes, når barnets stemme skal gå foran forældres rettigheder.

I forlængelse heraf er det også vigtigt at være opmærksom på, hvor langt barnets rettigheder skal gå. Skal barnet kunne sige nej til en foranstaltning? Eller handler det mest om, at barnet skal kunne takke nej til at se sine biologiske forældre og øgning af kommunens pligt til at inddrage barnet i sagsbehandlingen og derved gøre lovkomplekset for sagsbehandlerne endnu mere omstændeligt?

BKF er bekymret for, om lovkomplekset på det børnesociale område gøres endnu mere omfattende og komplekst. Der skal derfor være en generel opmærksomhed på oprydning i gældende lovgivning, og at indsatsen og barnets stemme tænkes sammenhængende og koordineret med fx dagtilbudsloven og folkeskoleloven. Derudover at barnet ikke kommer i et dilemma i lighed med konfliktfyldte skilsmisser, hvor der så er behov for oprettelse af endnu en organisatorisk ny enhed, som barnet så også skal forholde sig til.

Overgangen til voksenlivet

Vi ved, at der er få anbragte unge, der får et meget bedre liv i voksenlivet. Derfor er det godt og relevant, at reformen også har dette fokus. Målgruppen af tidligere anbragte er ofte kendetegnet ved økonomiske udfordringer, ingen uddannelse/beskæftigelse, få sociale relationer mv. ligesom vi ved de fleste søger hjem til biologiske forældre igen efter anbringelsens ophør. Dette bør kunne gøres bedre, men kræver mere viden om, hvad der skal til for at flere lykkes ind i voksenlivet.

BKF er enig i, at de frivillige organisationer og mentorer kan have en vigtig rolle heri, men BKF mener også, at det kræver mere end det. Således mener BKF, at det kræver serviceeftersyn af efterværnsreglerne. Der er i serviceloven særlige regler for unge i efterværn, der tydeligvis ikke er koordineret med anden lovgivning fx mulighed for samme

forsørgelse som fx SU i lighed med andre unge. Der er andre regler eller muligheder hvis man er anbragt og bliver voksen (18 år) end det, man som ung anbragt kan se hos sine ikke-anbragte venner. Det stigmatiserer muligheden for at et anbragt voksen (18 år) får samme muligheder.

Afsluttende overvejelser

BKF er optaget af, at barnet understøttes i eget hverdagsliv (normalitetsbegrebet). Det betyder også, at sektorerne skal tænkes mere sammen og understøtte hinanden. BKF har gennem de seneste år haft stort fokus på den helhedsorienterede og sammenhængende indsats over for børnene og deres familier.

BKF ønsker, at der i ”Barnets Lov” også kommer et politisk fokus på en styrket sammenhæng og at områderne lovgivningsmæssigt tænkes mere sammen. Det handler om samarbejdet og snitflader mellem dagtilbud, skole og det børnesociale område. BKF mener det er vigtigt, at familierne/børnene ikke kommer i klemme, og at hjælpen bliver ingens ansvar eller man pr. automatik ”havner” inden for Serviceloven, når et barn har det svært fx ift. børn med skolevægringsproblematikker.

Der er samtidigt flere børn, der har diagnoser, som det kan være svært for skolerne i almenklasserne at håndtere. BKF mener, at det for børnene er vigtigt, at det også på dagtilbuds- og skoleområdet er muligt at prioritere de tilstrækkelige ressourcer/kompetencer. BKF oplever, at almenområdet ikke har den nødvendige kompetence eller kapacitet til tilstrækkelige tidlige, forebyggende indsatser. Det generelle pres på det specialpædagogiske område betyder, at man i institutioner og skoler reelt ikke oplever at gøre det ønskværdige i form af fx udvidet skole-hjem-samarbejde, mentorordninger, tæt opfølgning m.v., hvorfor udfordringerne kan vokse til et niveau, der gør det nødvendigt at iværksætte mere indgribende foranstaltninger.

Derudover er det vigtigt at se på sammenhængen til PPR og sundhedsplejen. Fx har sundhedsplejen behovsbestemte indsatser, hvor børnenes rettighed til trivsel og sundhedsmæssig udvikling kunne tænkes langt tidligere ind i den almene forebyggende indsats.

BKF ønsker, at der sikres tilstrækkeligt med viden om hvad der virker, og at der tænkes hele vejen rundt omkring barnet. ALTSÅ: Hvordan kan vi sammen gøre det bedre?

Med venlig hilsen

Anne Vang Rasmussen
Formand for BKF

Helle Støve
Formand for BKF's Børne- og familienetværk